

Národný projekt Digitálna audiovizia

Úvod

Keď sa pre štrukturálne fondy v roku 2007 začalo nové programové obdobie, pričom realizácia projektov z nich financovaných môže trvať do konca roku 2015, jednou zo zásadných informácií bola tá, že bol v rámci Národného strategického referenčného rámca zadaný aj Operačný program Informatizácia spoločnosti (ďalej OPIS). Po mnohých štúdiách, úpravách a revíziách ho v súčasnosti tvorí prioritná os č. 2 „Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry“ (ďalej PO2), ktorú napĺňa jediné opatrenie 2.1 „Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, jeho archivovanie, sprístupňovanie a zlepšenie systémov jeho získavania, spracovania a ochrany“. Filozofia prioritnej osi predpokladá, že sa v rámci národných projektov budú realizovať projekty zamerané na komplexnú digitalizáciu kultúrneho dedičstva a tiež sa bude obnovovať infraštruktúra na jeho uchovávanie i sprístupňovanie. Za oblasť audiovizie bol určený žiadateľ Slovenský filmový ústav (ďalej SFÚ) a ako partner projektu bol určený Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej RTVS).

Na základe písomného vyzvania na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na realizáciu národného projektu „Digitálna audiovizia“ (kód: OPIS-2011/2.1/05-NP) zo 16. júna 2011 vydaného Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky (ďalej MK SR) ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (ďalej SORO) pre OPIS, predložil SFÚ 16. novembra 2011 žiadosť o nenávratný finančný príspevok (ďalej NFP) pre projekt „Digitálna audiovizia“. Dňa 6. marca 2012 podpísali SFÚ a MK SR Zmluvu o nenávratný finančný príspevok na národný projekt č. 5 Digitálna audiovizia.

Národný projekt Digitálna audiovizia

Národný projekt č. 5 Digitálna audiovizia je najväčším digitalizačným projektom audiovizuálneho dedičstva v Slovenskej republike. Ide o unikátny projekt v celoeurópskom meradle, ktorý má ambiciózne ciele – v spolupráci s RTVS vybudovať dve špecializované digitalizačné pracoviská a zdigitalizovať minimálne 58 700 audiovizuálnych kultúrnych objektov. Projekt vytvorí základ pre systematické narábanie s audiovizuálnymi objektmi v medzinárodných formátoch, zachráni vybranú časť diel pred mechanickou deštrukciou a iným znehodnotením a jeho výsledky budú môcť byť využívané na edukačné, vedeckovýskumné i osvetové účely minimálne do roku 2020. Toto všetko sa skrýva pod hlavným cieľom projektu, ktorým je digitalizácia audiovizuálneho dedičstva. Vzhľadom na nastavenie OPIS PO2 tvoria projekt štyri hlavné aktivity, ktoré napĺňajú merateľné ukazovatele OPIS PO2:

1. vybudovanie digitalizačného pracoviska SFÚ,
2. digitalizácia kultúrnych objektov SFÚ,
3. vybudovanie digitalizačného pracoviska RTVS,
4. digitalizácia kultúrnych objektov RTVS.

Merateľné ukazovatele projektu sú uvedené v tabuľke č. 1.

Typ	Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisko			Plán			
			Hodnota		Rok	Hodnota			Rok
			SFÚ	RTVS		SFÚ	RTVS	Spolu	
Výsledok	Počet vytvorených špecializovaných digitalizačných pracovísk	Počet	0	0	2010	1	1	2	2015
	Počet zdigitalizovaných objektov (obrazy, textové dokumenty, zvukové záznamy, audiovizuálne záznamy, 3D objekty)	Počet	0	0	2010	1 000	57 700	58 700	2015
Dopad	Počet novovytvorených pracovných miest	Počet	0	0	2010	12	6	18	2020
	Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi	Počet	0	0	2010	4	2	6	2020
	Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami	Počet	0	0	2010	8	4	12	2020

Merateľné ukazovatele výsledku budú naplnené do 30. júna 2015 a merateľné ukazovatele dopadu budú sledované a napĺňané päť rokov po skončení projektu, t. j. do polovice roka 2020.

Aktivity projektu – SFÚ

Digitalizačné pracovisko bude vybudované v objekte kina Lumière na Špitálskej ul. č. 4 v Bratislave na ploche približne 750 m². Zároveň budú modernizované ďalšie pracoviská, ktorých činnosti priamo súvisia s procesmi digitalizácie. Ide o pracoviská nachádzajúce sa v hlavnej budove SFÚ na Grösslingovej ulici č. 32 v Bratislave (modernizácia sa týka filmovej projekcie, inšpekčných a previjacích stolov, zavedenia systému čiarových kódov a pod.) a v priestoroch depozitárov v Pezinku (zavedenie systému čiarových kódov). V rámci stavebných úprav objektu Špitálska č. 4 v Bratislave bude modernizovaná časť nadzemného podlažia a rekonštruovaná významná časť prvého podzemného podlažia.

Proces digitalizácie sa skladá z troch etáp, ide o prípravné práce, konverziu a postprocessing. Výstup bude tvoriť minimálne 1 000 zdigitalizovaných filmových objektov s popisnými metadátami pre dlhodobé uchovávanie vo vysokom rozlíšení (originálne skeny a mástre digitálnych filmových objektov). Vytvorené deriváty v nízkom rozlíšení budú slúžiť predovšetkým pre kurátorov, katalogizátorov a filmových archivárov na tvorbu komplexných metadát. Minimálny počet 1 000 zdigitalizovaných objektov predstavuje asi 22,2 miliónov súborov (políčok).

Aktivity projektu – RTVS

V rámci vybudovania digitalizačného pracoviska RTVS sa kapacitne posilní existujúce digitalizačné pracovisko RTVS na digitalizáciu zvukových objektov a vybuduje sa plne funkčné digitalizačné pracovisko na digitalizáciu zvukovo-obrazových objektov. Pracoviská teda vzniknú dve, jedna v lokalite Mýtne č. 1 a druhá v lokalite Mlynská dolina č. 1.

Digitalizácia kultúrnych objektov RTVS bude prebiehať v období január 2012 – jún 2015. Digitalizácia zvukových objektov sa začala v januári 2012 na existujúcom technickom vybavení digitalizačného pracoviska zvukových záznamov v lokalite Mýtne č. 1. Digitalizácia zvukovo-obrazových kultúrnych objektov sa začne realizovať po vybudovaní a personálnom obsadení špecializovaného digitalizačného pracoviska v lokalite Mlynská dolina č. 1. Výstup bude tvoriť minimálne 47 700 zdigitalizovaných zvukových a zvukovo-obrazových objektov.

Rozpočet projektu

Celkové výdavky projektu:	24 256 550,41 eur
Schválená výška NFP:	24 089 940,37 eur
SFÚ:	15 439 576,48 eur
RTVS:	8 650 363,89 eur

Výstupy a prínosy projektu

Projekt naplní globálny i špecifický cieľ OPIS a reflektuje na úlohy pre SFÚ definované v Stratégii rozvoja fondových a pamäťových inštitúcií a obnove ich národnej infraštruktúry v rezorte kultúry.

SFÚ bude mať po ukončení projektu k dispozícii spolu minimálne 1 000 nových zdigitalizovaných filmových objektov. Realizáciou projektu sa SFÚ stane technicky a technologicky nezávislou inštitúciou v zmysle zachovania a rozvoja filmových a digitálnych technológií podľa najnovších štandardov a noriem. Budú odstránené súčasné nedostatočné zabezpečenia technologického, personálneho a organizačného charakteru.

SFÚ bude schopný realizovať komplikované digitalizačné postupy s následným postprocessingom z audio, video a filmových nosičov zo svojich depozitov, ako aj z depozitov iných pamäťových a fondových inštitúcií. Naďalej bude môcť plniť a vykonávať akvizíčné činnosti vyplývajúce zo zákona č. 343/2007 Z. z. (audiovizuálny zákon).

Vytvorí si taktiež nové prístupy ku komplexnej tvorbe a správe metadát v systéme SK CINEMA. Vybuduje si vlastné digitalizačné pracovisko situované v podzemnom podlaží objektu na Špitálskej ulici č. 4, ktoré bude vybavené zodpovedajúcimi technológiami vrátane operatívneho dátového úložiska, v rámci ktorého budú v páskovej knižnici ukladané digitálne negatívy zdigitalizovaných filmových objektov na páskových nosičoch vo vysokom rozlíšení.

Súčasne bude mať k dispozícii náhľadové rozlíšenia (HDTV 1920 x 1080) vo zvolenom kodeku na pracovné účely (rešerše, vysielacie mástre pre TV, DCP atď.). Z pásk LTO5 sa môže kedykoľvek vytvoriť akýkoľvek iný nosič alebo súborový formát.

SFÚ bude disponovať postprodukčným a produkčným systémom pre tvorbu vlastných programov (ukážky, profily tvorcov atď.), a preto nebude musieť využívať služby súkromných postprodukčných štúdií. SFÚ bude mať aj príslušné softvérové vybavenie určené na automatizáciu digitalizačných procesov a manipuláciu i využívanie zdigitalizovaných filmov. V oblasti akvizície bude schopný prijať akýkoľvek profesionálny video a dátový nosič so schopnosťou jeho validácie a zároveň bude realizovaná systematická konverzia filmových objektov do digitálnej podoby s možnosťou správy dát a komplexného prístupu k tvorbe metadát. Technologické zázemie umožní väčšiu spoluprácu so školstvom (VŠMU, VŠVU) v oblasti pedagogickej a vedeckej činnosti. Zdigitalizovaný obsah a následné spracovanie metadát vytvára nové predpoklady pre tvorbu vedeckej činnosti, a to hlavne z dlhodobého hľadiska, teda i po skončení OPIS PO2 vo fáze trvalej udržateľnosti.

RTVS bude mať po ukončení projektu k dispozícii spolu minimálne 57 700 nových zdigitalizovaných zvukových a zvukovo-obrazových kultúrnych objektov uložených na dátových poliach, kde budú ďalej chránené a uchovávané bez ohľadu na ich degradáciu. Budú popísané overenými metadátami a tie budú sprístupnené širokej laickej i odbornej verejnosti cez vlastný systém a bádateľňu. V rámci projektu Digitálna audiovizia bude existujúci systém v RTVS technologicky posilnený tak, aby zvládol zabezpečovať digitalizáciu zvukových nosičov pre potreby projektu a zároveň zostala zachovaná aj digitalizácia a spracovanie zvukových nosičov pre interné potreby vysielania RTVS. Zároveň sa vybuduje nové digitalizačné pracovisko s linkami pre digitalizáciu zvukovo-obrazových objektov a celý systém sa rozšíri o nové moduly.

Udržateľnosť

Udržateľnosť projektu je daná zameraním a pôsobením **SFÚ**, v rámci projektu bude vytvorené komplexné digitalizačné pracovisko, pričom sa na konci realizácie hlavných aktivít projektu (polovica roku 2015) predpokladá vytvorenie 12 novovytvorených pracovných miest. Udržateľnosť financovania je daná garanciou zriaďovateľa, teda MK SR, ktoré na úrovni rezortu zabezpečí financovanie udržateľnosti národných projektov od polovice roka 2015.

SFÚ bude pokračovať v digitalizácii svojich zbierok vrátane ich katalogizácie a odborného popisu, nakoľko 1 000 filmových objektov predstavuje asi 15 % z ich celkového počtu. Predpokladá sa nábeh na jednozmennú prevádzku, v rámci ktorej sa ročne zdigitalizuje priemerne 50 filmových objektov.

RTVS bude pokračovať v digitalizácii svojich fondov – dosiahnutý počet nepredstavuje ani 10 % z celkového obsahu archívnych fondov Archívu RTVS. Ďalej sa bude sústreďovať na špecifikáciu a dopĺňanie metadát vrátane digitalizácie sprievodnej dokumentácie – najmä scenárov. RTVS v budúcnosti plánuje rozšírenie digitalizačných liniek o moduly pre iné typy nosičov (LP platne, vzácné šelakové platne, optické nosiče) a digitalizáciou zbierok na týchto typoch nosičov. Digitalizácia je nedeliteľnou súčasťou pracovných procesov tvorby a vysielania RTVS, úzko súvisí s nastavením informačných systémov, ktoré sú nástrojmi používanými pri vysielaní. Z toho dôvodu je digitalizácia súčasťou plánovaných nákladov, ako aj súčasťou strategického projektu Koncepcie riadenia a rozvoja RTVS súčasného manažmentu RTVS. Zároveň bude udržaných 6 novovytvorených pracovných miest.

RTVS počas projektu vybuduje a technologicky zabezpečí špecializované digitalizačné pracovisko pre digitalizáciu zvukovo-obrazových kultúrnych objektov, ktoré spolu s digitalizačným pracoviskom pre digitalizáciu zvukových kultúrnych objektov plánuje využiť v najbližších piatich rokoch od ukončenia projektu na digitalizáciu ďalších 70 000 nosičov.

Záver

Národný projekt č. 5 Digitálna audiovizia je jedinečný a bezprecedentný nielen na Slovensku, ale aj v európskom meradle. Jeho realizáciou sa naštartujú systematické procesy, ktoré pozdvihnú odborné činnosti vykonávané v rámci SFÚ i RTVS. Projekt má potenciál nastaviť a spustiť dlhodobé spravovanie audiovizuálneho dedičstva na úrovni zodpovedajúcej súčasným možnostiam moderných nástrojov na správu digitálneho obsahu, ktoré prispejú k jeho lepšiemu uchovávaniu i využívaniu.

Zoznam bibliografických odkazov

Národný strategický referenčný rámec [online]. Bratislava : MDVRR SR, 2011. 137 s. [Cit. 2012-05-25]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrr.sk/dokumenty/zakladne-dokumenty/>>.

Operačný program Informatizácia spoločnosti [online]. V.3.0. Bratislava : ÚV SR, 2011. 114 s. [Cit. 2012-05-25]. Dostupné na internete: <<http://www.opis.gov.sk/data/files/8481.pdf>>.

Prioritná os 2 – Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry [online]. Bratislava : MK SR, 2012. [Cit. 2012-05-25]. Dostupné na internete: <<http://www.opis.culture.gov.sk/>>.

Slovenský filmový ústav. OPIS [online]. Bratislava : SFÚ, 2012. [Cit. 2012-05-25]. Dostupné na internete: <http://www.sfu.sk/articles.php?category_id=19>.

Zákon 343/2007 Z. z. z 20. júna 2007 o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávania audiovizuálnych diel, multimedialných diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 532/2010 Z. z. z 15. decembra 2010 o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. MK-37/2012-M [online]. Bratislava : ÚV SR. [Cit. 2012-05-25]. Dostupné na internete: <<http://crz.gov.sk/index.php?ID=430448&l=sk>>.

Erik Kriššák
(erik.krissak@sfu.sk)

Peter Csordás
(peter.csordas@sfu.sk)